

SZLAK BOJOWY 58. PUŁKU PIECHOTY WE WRZEŚNIU 1939 ROKU.

WALKI OSŁONOWE (1 - 3 września)

1 IX 1939

Zgodnie z planem operacyjnym Armii „Poznań” 14. Dywizja Piechoty [14. DP] dowodzona przez gen. bryg. Franciszka Włada pozostaje w osłonie Poznania do czasu ukończenia mobilizacji i ewakuacji (tj. do czwartego dnia od ogłoszenia mobilizacji).

58.pp pod dow. ppłk. Stanisława Tomiaka (bez III batalionu) – staje w odwodzie dowódcy 14. DP w rejonie Owińska – Kamińsko (na północny wschód od Poznania). Wieczorem 58.pp (bez III batalionu) przechodzi na odcinek „Murowana Goślina”, aby uniemożliwić Niemcom obejście Poznania od północnego zachodu.

III batalion 58.pp (d-ca mjr Franciszek Zajączkowski) pozostaje w Poznaniu jako odwód dowódcy odcinka zachodniego głównej pozycji osłonowej (tj. odcinka prowadzącego linią fortów poniemieckich na zachód od centrum miasta).

2 IX 1939

Wieczorem 14. DP odchodzi w kierunku wschodnim zastąpiona w osłonie Poznania przez Podolską Brygadę Kawalerii. Gros 58.pp zatrzymuje się w lasach na zachód od Pobiedzisk, zaś III batalion 58.pp – w Biskupicach.

3 IX 1939

Gros 14. DP (z 58.pp) odpoczywa w odwodzie armii w rejonie Swarzędz – Wierzonka – Jerzykowo.

PRZEGRUPOWANIE ARMII „POZNAŃ” NA GŁÓWNA POZYCJĘ OBRONY (3/4 - 5 września)

4 IX 1939

W nocy z 3 na 4 września oddziały 14. DP rozpoczynają przegrupowanie do rejonu Września – Czarniejewo jako odwód armii.

Rano 58.pp zatrzymuje się w lesie majątku Czarniejewo, cały dzień odpoczywając. Wieczorem, na rozkaz dowódcy armii nakazujący 14. DP przybliżenie się do m. Skulsk, wznawia marsz dochodząc do rejonu Skorzęcin – Skubarczewo.

5 IX 1939

Po dziennym odpoczynku w nocy z 5 na 6 września 58.pp przemieszcza się w rejon Skulska. I batalion staje w Lenartowie, II – w Skulskiej Wsi, reszta 58.pp (w tym III batalion) – w samym Skulsku.

ODWRÓT ARMII „POZNAŃ” NA WARSZAWĘ (6 - 9 września)

6 IX 1939

Przed południem dowództwo 14. DP otrzymuje rozkaz dowódcy armii nakazujący jej przejście w rejon Kłodawy. Kilkanaście godzin później punkt docelowy marszu zmieniono na: lasy na południe od m. Brdów.

7 IX 1939

Rano po ciężkim marszu przez Ślesin – Sompolno 58.pp staje na odpoczynek w rejonie Zakrzewo – Brzezie. O zmierzchu rozpoczyna marsz w kierunku na zachód od m. Krośniewice.

8 IX 1939

Rano 58.pp osiąga rejon na północ od Krośniewic, zatrzymując się w leśniczówce Ostrów (dowództwo pułku), Lipinach (III batalion), lesie Ostrowy (II batalion), Ostrowach (I batalion).

W związku z planowanym natarciem Armii „Poznań” na Stryków 14. DP włączono do Grupy Operacyjnej gen. bryg. Edmunda Knolla-Kownackiego. Wieczorem 14. DP rozpoczyna przegrupowanie do rejonu Strzegocin – Wały, na południowy wschód od Kutna.

UDERZENIE ARMII „POZNAŃ” NA STRYKÓW (9 - 12 września)

9 IX 1939

Rano pododdziały 58.pp zajmują nakazane pozycje: I batalion – rejon Stodółki, II batalion – rejon Skłęczki, III batalion – Bielawki.

W planowanym natarciu znad Bzury 14. DP nacierać ma na m. Piątek, 58.pp – pozostaje w odwodzie dowódcy 14. DP. O godzinie 18.00 dywizja rozpoczyna natarcie z zadaniem opanowania linii Balków – Goślub – Pickary, a następnie zdobycia Piątku.

10 IX 1939

Nad ranem 14. DP wznawia natarcie przerwane w nocy.

Wieczorem 58.pp opuszcza Młogoszyn, około północy mija Piątek, by przed świtem dnia następnego rozlokować się na odpoczynek w rejonie Jesionnej.

11 IX 1939

Pod wieczór 58.pp, idąc po osi Mąkolice – Wola Mąkolska – las Pludwiny, podchodzi pod wieś Pludwiny, gdzie napotyka opór nieprzyjaciela. III batalion 58.pp zdobywa wprawdzie wieś, jednak niemieckie przeciwnatarcie spycha go do tyłu. Chwilowo pułk przechodzi do obrony na pozycjach przed Wolą Mąkolską oraz w Karnkowie i Popówku.

12 IX 1939

58.pp broni się na pozycjach z dnia poprzedniego. O zmroku ponownie naciera na las i wieś Pludwiny, która pięciokrotnie przechodzi z rąk do rąk.

Późnym wieczorem przychodzi rozkaz z dowództwa Grupy Operacyjnej gen. Knolla-Kownackiego wstrzymania natarcia grupy na Stryków i wycofania jej (w tym i 14. DP) z powrotem na północny brzeg Bzury.

Pod osłoną nocy 58.pp odskakuje od Niemców kierując się przez Wolę Mąkolską, Piątek i Młogoszyn za Bzurę.

PRZEGRUPOWANIE ARMII „POZNAŃ” NAD DOLNĄ BZURĘ (12/13 - 14 września)

13 IX 1939

Wczesnym popołudniem 58.pp znajduje się w rejonie Stefanów – Młogoszyn – Micin. Wieczorem gros 14. DP rozpoczyna przegrupowanie do rejonu Dębowa Góra – Bąków – Bogoria.

58.pp dopiero rankiem następnego dnia zostaje zluźwany przez 70.pp i może przesunąć się na wschód w ślad za 14. Dywizją.

14 IX 1939

14. DP (bez 58.pp) przyjmuje ugrupowanie przeciwpancerne nad Słudwią, a następnie nocnym marszem przechodzi do rejonu Chaśno – Błędów – Wyborów.

58.pp organizuje obronę przepraw na Bzurze na odcinku od folwarku Gosławice po Urzecz. Podlega wówczas bezpośrednio gen. Knolłowi-Kownackiemu jako oddział wydzielony [OW] „Sobota” (w składzie 58.pp i III dywizjon 14. Pułku Artylerii Lekkiej). II batalion 58.pp staje w rejonie Woli Kałkowej, III batalion – w rejonie Soboty, zaś I – w odwodzie w rejonie Zakrzewa.

NIEUDANA PRÓBA PRZEBICIA SIĘ PRZEZ SOCHACZEW NA WARSZAWĘ (15 - 16 września)

15 IX 1939

14. DP, po dalszym marszu, toczy nocne walki o las Emilianów. Ponieważ wschodni brzeg Bzury, na południe od Sochaczewa, znajduje się już w rękach niemieckich dywizja nie jest w stanie przystąpić do forsowania rzeki.

Gen. Knoll-Kownacki rozwiązuje OW „Sobota”. Dowódca OW „Sobota” ppłk. St. Tomiak pozostawia do osłony Bzury III batalion 58.pp i 9. baterię 14 Pułku Artylerii Lekkiej, sam maszerując z resztą pułku do Karnkowa. Dowództwo nad wszystkimi oddziałami pozostającymi nad Bzurą (tj. i III batalionem 58.pp) przejmuje płk Alfred Konkiewicz (dowódca 70.pp), który przechodzi pod rozkazy gen. bryg. Stanisława Grzmota-Skotnickiego, działając odtąd w ramach zgrupowania jego imienia.

16 IX 1939

14. DP, do której rano po forsownym marszu dołącza 58.pp (bez III batalionu), toczy ciężkie walki z niemiecką 1. Dywizją Pancerną wychodzącą z przyczółka Kozłów Szlachecki – las Emilianów. Niemcy przełamują obronę 14. DP wdzierając się w głąb polskiego ugrupowania. Rankiem III batalion 58.pp (z oddziału wydzielonego płk. Konkiewicza) znajduje się na odcinku Sobota. Pod naciskiem oddziałów niemieckich zmuszony jest do cofania się w kierunku północnym. W południe tego dnia obsadza linię Zakrzew – kolonia Kościuszki. Późnym popołudniem cały OW płk. Konkiewicza rozpoczyna odwrót. Około północy, po przekroczeniu rzeki Słudwi, osiąga rejon Złakowa Borowego.

**PRZEBICIE SIĘ ARMII „POZNAŃ” PRZEZ PUSZCZĘ KAMPINOSKA
DO WARSZAWY. KŁESKA ODDZIAŁÓW OKRAŻONYCH U UJŚCIA BZURY -
(17 - 21 września)**

17 IX 1939

Część oddziałów 14. DP, które udało się ponownie zebrać, dociera do Iłowa. Tam wskutek bombardowań dywizja zostaje zdeorganizowana. Resztki 58.pp (bez III batalionu) docierają do przeprawy przez Bzurę w Witkowicach, obsadzonej przez Niemców.

Rano OW płk. Konkiewicza dociera do rejonu Luszyń – Model. III batalion 58.pp staje w lesie na północ od folwarku Poddębina. Tu, wobec bardzo małej już liczebności 7. Batalionu Strzelców (zmobilizowanego przez gnieźnieński 69.pp), podporządkowanego w nocy płk. Konkiewiczowi, utworzono z niego i z III batalionu 58.pp jeden batalion dowodzony ciągle przez mjr. Zajączkowskiego. Wskutek nacisku Niemców wieczorem OW płk. Konkiewicza wycofuje się dalej po osi: Lubików – Osmolin – Byki – Wszeliwy – Kaptury – Brzozów Stary.

18 IX 1939

Wczesnym rankiem OW płk. Konkiewicza osiąga rejon Brzozów – Zalesie. Tam całe zgrupowanie dzieli się. Batalion mjr. Zajączkowskiego odchodzi z rejonu Brzozowa z powrotem do dyspozycji gen. Włada.

W rejonie Kamiona zbierają się pozostałości 14. DP, w tym batalion zbiorczy 58.pp (gł. resztki II batalionu 58.pp) oraz batalion mjr. Zajączkowskiego, który dołącza do macierzystej dywizji. Po południu siły te, ponosząc olbrzymie straty, w trakcie ciężkich walk forsują Bzurę, kierując się na Przęsławice. Przed północą zdeorganizowane grupki żołnierzy 14. DP osiągają zachodni skraj Puszczy Kampinoskiej.

19 IX 1939

Z żołnierzy 14. DP którzy docierają do Cybulic (na południe od Modlina) utworzono jeden batalion. Skierowany zostaje do Sierakowa, na wschodnich wyjściach z Puszczy Kampinoskiej, a następnie – do Warszawy.

Grzegorz Bręcki
Powin, dn. 1.12.2009